

■ هزینه‌ها در بودجه؛ فشار از همه سو

دفتر بررسی‌های اقتصادی

برحسب فصول هزینه جمع سال‌های
۱۳۷۷ و ۱۳۷۸، غلط است و ایجاب
می‌نماید به شرح زیر اصلاح گردد:

مقدمه

الف- در قسمت چهارم ج لایحه بودجه،
(خلاصه وضعیت اعتبارات جاری

مصرف سال ۱۳۷۷	برآورد سال ۱۳۷۸	
۹,۹۷۹,۹۶۹,۲۴۲	۱۱,۸۵۴,۴۰۹,۵۰۴	فصل اول - هزینه‌های پرسنلی
۳,۷۴۸,۳۲۱,۶۹۰	۳,۸۳۰,۲۸۷,۷۳۶	فصل دوم - هزینه‌های اداری
۸۲۱,۸۶۳,۷۳۶	۹۰۷,۳۶۶,۹۳۶	فصل سوم - هزینه‌های سرمایه‌ای
۱,۰۳۳,۸۹۵,۲۳۲	۱,۵۹۶,۲۰۲,۳۹۲	فصل چهارم - پرداخت‌های انتقالی
۱۵,۵۸۴,۰۴۹,۹۰۰	۱۸,۱۸۸,۲۶۸,۵۶۸	جمع
		اضافه می‌شود:
۳,۱۰۰,۹۷۱,۰۰۰	۳,۸۶۵,۰۳۹,۰۰۰	هزینه دستگاه‌های فصل دوم، سوم، چهارم
۱۸,۶۸۵,۰۲۰,۹۰۰	۲۲,۰۵۳,۳۰۷,۵۶۸	جمع اعتبارات فصول هزینه

«اعتبار» در ردیف‌های «متفرقه» توسط یک دستگاه اجرایی فراراز سقف اعتبار تعیین شده در فصول و برنامه می‌باشد.

ج- گرچه «فصول و مواد هزینه» به «اجزای» در شرح مواد هزینه» تعریف شده است، لیکن از «امور، فصول و برنامه‌ها» تعریف جامع نداریم و این امر سبب شده است که برنامه‌ها به حریم یکدیگر وارد شوند و تداخل در «امور»، «فصول» و «برنامه‌ها» پدید آید و در نهایت حساب‌های ملی را خدشه دار نماید.

«برنامه‌ها» به عنوان یک کنال سوخت‌رسانی در عملیات دولت محسوب می‌گردند. تعداد برنامه‌ها و افزایش آنها سبب افزایش هزینه‌های جاری و عمرانی در بودجه عمومی دولت می‌گردند. در سال‌های اخیر به علت عدم مسئولیت یک واحد مشخص، برنامه‌ها به صورت خودرو رشد نموده‌اند؛ به عنوان نمونه در فصل ششم، ردیف ۱۰۶۰۰ «برنامه حفظ نظم و امنیت کشور»، ردیف ۱۰۶۱۰ «برنامه پرسنل وظیفه در امور دفاع ملی»، فصل اول- دفاع نظامی، ردیف ۲۰۱۰۷ «برنامه پرسنل وظیفه» به چشم می‌خورد در حالی که برنامه‌ها باید ثابت و دستگاه‌های اجرایی متغیر باشند. به عبارت دیگر عملیات دولت در قالب امور، فصول و برنامه‌ها ظاهر می‌شود و دستگاه‌های اجرایی به عنوان پیمانکاران

ب- با عنایت به اعتبارات ردیف‌های متفرقه «ردیف ۵۰۰.۰۰۰ هزینه‌های متفرقه» قسمت چهارم ب - ۱ لایحه ۱۳۷۸، مشاهده می‌شود که مبلغ ۱۶,۵۶۲ میلیارد ریال از اعتبارات جاری معادل ۲۶/۲ درصد و مبلغ ۴,۴۴۲ میلیارد ریال از اعتبارات عمرانی معادل ۱۴/۸ درصد جمعاً به مبلغ ۲۱,۰۰۴ میلیارد ریال معادل (۲۲/۵ درصد = $\frac{21,004}{93,235}$) از بودجه عمومی دولت به صورت کیسه اعتباری قرار دارد که خلاف اصول نظام بودجه برنامه‌ای است؛ برای رفع این مشکل پیشنهاد می‌گردد:

۱- «کلیه اعتبارات جاری و عمرانی» مندرج در «ردیف‌های متفرقه» که منحصراً یک دستگاه اجرایی از آن بهره‌مند می‌باشد، از «ردیف‌های متفرقه» حذف و به صورت ردیف دستگاه، در ذیل دستگاه مادر با شماره طبقه بندی برنامه ظاهر گردند.

۲- «کلیه اعتبارات جاری و عمرانی» مندرج در «ردیف‌های متمرکز» که چندین دستگاه اجرایی از آن بهره‌مند می‌باشند، همچنان در قسمت «ردیف‌های متفرقه» ابقا گردد.

مزیت پیشنهاد شماره ۱ در آن است که سهم عمده‌ای از اعتبارات جاری و عمرانی از ردیف‌های متمرکز «متفرقه» خارج و در قالب برنامه ظاهر می‌شوند و اعتبارات در قالب «امور، فصول، برنامه» عقلایی‌تر می‌شوند. علت درج

شایان ذکر است موارد فوق مستلزم زمان و فرصت کافی است و اصلاح ساختار نظام بودجه‌ریزی کشور نیز مستلزم کار کارشناسی پویا خواهد بود، ولی به هر حال می‌باید ساختار تهیه و تنظیم بودجه کشور قانون‌مند گردد.

۱- هزینه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸

در ماده واحده پیشنهادی و اوراق پیوست لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور، هزینه‌ها به شرح زیر برآورد و پیشنهاد شده است:

الف- بودجه عمومی دولت مبلغ ۱۰۵,۲۶۵,۸۷۷,۲۹۳ هزار ریال به ترتیب زیر باشد:

۱- از محل درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار ۹۳,۲۳۵,۲۰۹,۰۰۸ هزار ریال؛

۲- از محل درآمد اختصاصی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی ۱۲,۰۳۰,۶۶۸,۲۸۵ هزار ریال.

ب- بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ۱۸۴,۳۷۲,۶۶۲,۷۲۱ هزار ریال.

۲- هزینه‌ها در قانون و اصلاحیه سال ۱۳۷۷

الف- بودجه عمومی دولت ۸۹,۶۸۵,۸۸۰,۹۷۵ هزار ریال به شرح زیر:

۱- از محل درآمد عمومی و سایر منابع

بزرگ دولتی عملیات دولت را به عهده دارند؛ یا در قسمت چهارم الف- ردیف ۳۰۳۰۲، تحت عنوان «برنامه خدمات بهداشتی» و ردیف ۳۰۳۰۹ «برنامه بهداشت» و ردیف ۳۰۳۱۰ «بهداشت روستایی» وجود دارد که همگی نشانگر بی‌سیاستی در نظام بودجه‌ریزی کشور می‌باشد. طبقه‌بندی عملیات دولت به صورت یک طرح تحقیقاتی در ساختار نظام بودجه‌ریزی کشور نیز کمکی مؤثر به حساب می‌آید.

د- در طبقه‌بندی دستگاه‌های اجرایی می‌باید دستگاه‌های دولتی (وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی) سیاست‌سازی، قانون‌سنجی، ضابطه‌گذاری و اعمال حاکمیت دولت را عهده‌دار باشند و اگر درآمدی دارند باید به خزانه دولت واریز نمایند و هزینه‌های اعمال حاکمیت دولت را از خزانه و از محل بودجه عمومی دولت دریافت دارند.

شرکت‌های دولتی می‌باید اعمال تصدی دولت و بنگاه‌داری نمایند و نباید اعمال حاکمیت دولت را به صورت بازرگانی اداره کرد.

ه- طبقه‌بندی هزینه‌ها در قالب مواد هزینه، سبب کنترل و نظارت بیشتر در اجرای هزینه‌ها می‌گردد و می‌توان با درجه انعطاف بیشتر، هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی را در قالب مواد هزینه آرایش داد.

انتفاعی وابسته به دولت ۱۹ درصد افزایش دارد و هزینه‌ها به تفکیک عمرانی و جاری در طول برنامه دوم توسعه و سال جاری به شرح جدول شماره ۱ می‌باشد.

۳- ارزیابی هزینه‌ها

جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که دولت در لایحه بودجه پیشنهادی سال ۱۳۷۸، جهت اعتبارات عمرانی ۲۱/۸ درصد و هزینه‌های جاری ۱۲/۱ درصد، رشد منظور نموده است که با رشد میانگین مصوب برنامه دوم توسعه (جاری ۱۰/۹ و عمرانی ۲۱/۱)

۸۱,۰۱۹,۸۵۴,۷۰۴ هزار ریال؛
 ۲- از محل درآمد اختصاصی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی ۸,۶۶۶,۰۲۶,۲۷۱ هزار ریال.

ب- بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ۱۵۳,۹۸۶,۴۰۱,۰۷۹ هزار ریال؛ به طوری که صلاحیت می‌شود بودجه عمومی دولت نسبت به سال گذشته ۱۷ درصد (۱۵ درصد از محل درآمد عمومی و ۳۸ درصد از محل درآمدهای اختصاصی) و بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات

جدول ۱- مقایسه اعتبارات جاری، عمرانی و طرح‌های ملی و استانی در سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۸ (هزار ریال)

سال	اعتبارات عمرانی درصد رشد	اعتبارات جاری درصد رشد	اعتبارات طرح‌های ملی درصد رشد	اعتبارات طرح‌های استانی درصد رشد
۱۳۷۲	۱۲,۸۸۲,۸۱۶,۹۳۲	-	۹,۷۲۷,۰۲۱,۵۱۲	۲,۸۲۶,۷۲۵,۴۲۰
۱۳۷۵	۱۷,۲۰۲,۶۵۹,۹۵۵	۳۳/۵	۱۲,۳۳۲,۱۱۰,۶۶۱	۴,۰۱۸,۲۹۰,۲۱۱
۱۳۷۶	۲۰,۴۷۱,۰۸۴,۲۶۸	۱۹	۱۳,۸۳۱,۹۰۷,۳۷۶	۲,۵۸۵,۲۱۸,۱۴۱
۱۳۷۷ ^۱	۲۴,۵۹۸,۸۵۴,۷۰۲	۲۰/۲	۱۵,۳۸۲,۱۷۰,۰۰۰	۳,۰۱۵,۳۳۲,۰۰۰
۱۳۷۸	۲۹,۹۷۲,۶۲۹,۰۰۰	۲۱/۸	۲۰,۵۸۱,۲۹۳,۰۰۰	۳,۳۸۰,۰۰۰,۰۰۰

۱- ارقام مربوط به اصلاحیه قانون بودجه سال ۱۳۷۷ می‌باشد.

جدول ۲- هزینه‌های عمومی دولت^۱ بر حسب امور در سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۸ (هزار ریال)

سال	امور عمومی درصد رشد	امور دفاع ملی درصد رشد	امور اجتماعی درصد رشد	امور اقتصادی درصد رشد
۱۳۷۲	۳,۱۹۴,۱۷۵,۵۹۰	-	۲,۷۷۵,۲۲۳,۵۶۵	-
۱۳۷۵	۲,۸۲۶,۸۶۷,۷۰۹	۵۱/۷	۲,۶۱۶,۱۳۱,۳۳۲	۱۳,۱۰۸,۸۶۸,۲۷۷
۱۳۷۶	۵,۸۷۵,۶۳۸,۹۷۸	۲۱/۲	۶,۵۲۷,۶۲۶,۹۰۹	۱۳,۷۹۱,۹۵۴,۸۶۴
۱۳۷۷	۶,۸۳۴,۴۲۶,۱۸۰	۱۶/۳	۷,۲۸۲,۲۰۰,۰۰۰	۱۸,۸۹۴,۱۰۷,۶۰۶
۱۳۷۸	۷,۷۴۱,۶۲۱,۳۸۵	۱۳/۳	۸,۴۷۸,۸۲۰,۰۰۰	۱۹,۵۳۲,۵۲۰,۰۷۰

۱- هزینه‌های منفرفه، گازمزد، سرد تضمین شده و بازپرداخت وام‌ها، پرداخت دیون و پیش‌پرداخت‌ها منظور نشده است.
 ۲- ارقام مربوط به سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۶ پرداختی و ارقام مربوط به سال ۱۳۷۷ مصوب و ارقام سال ۱۳۷۸ برآورد می‌باشند.

جدول ۳- هزینه‌های فصول امور عمومی در سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۸

(هزار ریال)

نام فصول هزینه	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	درصد رشد
	پرداختی	پرداختی	مصوب	برآورد	رشد
فصل قانون‌گذاری	۲۹.۳۶۲.۳۱۳	۵۷.۰۸۶.۰۰۰	۷۹.۳۹۴.۰۰۰	۷۹.۰۷۲.۰۰۰	-
فصل اداره امور عمومی کشور	۲۹۲.۹۶۳.۱۰۷	۲۵۷.۱۹۲.۲۷۲	۳۴۶.۴۸۰.۸۰۱	۳۰۷.۲۴۶.۰۰۰	-۲۱
فصل امور قضائی، نینتی و موقوفات	۳۹۲.۷۹۶.۱۲۹	۵۱۹.۶۹۰.۰۲۳	۶۵۲.۴۸۰.۰۰۰	۷۲۸.۷۷۲.۱۰۰	۱۱/۷
فصل اجرای سیاست‌های داخلی کشور	۱۹۱.۲۱۰.۵۸۸	۲۰۱.۰۰۶.۳۴۹	۲۲۷.۵۵۲.۰۰۰	۲۵۳.۵۹۲.۰۰۰	۱۱/۲
فصل حفظ نظم و امنیت داخلی کشور	۱.۶۱۶.۵۶۰.۴۱۶	۲.۰۱۷.۰۱۶.۵۳۸	۲.۲۲۳.۹۲۵.۰۰۰	۲.۹۲۵.۵۷۰.۰۰۰	۲۵/۷
فصل اداره روابط خارجی	۲۶۶.۳۷۶.۳۵۹	۳۰۱.۹۲۹.۶۳۷	۳۳۱.۵۱۸.۰۰۰	۳۳۵.۸۲۵.۰۰۰	-۱/۷
فصل اداره امور مالی	۳۳۱.۷۳۸.۶۷۶	۲۶۶.۷۵۳.۶۶۰	۶۳۷.۶۶۲.۳۷۱	۶۹۶.۴۱۲.۲۸۵	۹/۲
فصل آمار و خدمات عمومی فنی	۲۳۸.۳۰۵.۶۸۷	۲۳۵.۰۶۷.۰۸۵	۲۸۴.۸۵۰.۷۸۸	۲۱۲.۳۸۰.۰۰۰	۹/۷
فصل اطلاعات و ارتباطات جمعی	۷۳۵.۴۶۶.۱۳۵	۸۶۸.۴۶۳.۱۲۹	۱.۱۳۲.۲۹۲.۰۰۰	۱.۱۰۶.۵۲۱.۰۰۰	-۲/۳
فصل ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی	۵۰۵.۶۲۳.۱۲۳	۷۷۳.۳۳۶.۰۰۵	۶۵۶.۱۹۹.۳۲۰	۷۶۲.۳۰۶.۰۰۰	-۱۵/۱
فصل اداره امور نیروی کار	۲۲۶.۵۶۵.۲۶۶	۱۷۸.۰۸۸.۴۹۰	۱۲۲.۱۰۰.۰۰۰	۲۱۳.۸۷۸.۰۰۰	-۲۶

جدول ۴- هزینه‌های فصول امور اجتماعی در سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۸

(هزار ریال)

نام فصول هزینه	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	درصد رشد
	پرداختی	پرداختی	مصوب	برآورد	رشد
فصل آموزش و پرورش عمومی	۸.۳۶۰.۲۸۲.۴۶۸	۱۰.۳۸۵.۲۲۳.۹۵۲	۱۰.۲۹۷.۲۲۴.۰۰۰	۱۲.۳۴۳.۰۷۸.۰۰۰	۲۰/۱
فصل فرهنگ و هنر	۷۲۳.۵۷۱.۱۸۷۷	۸۹۸.۵۷۶.۰۶۷	۱.۰۸۰.۹۲۹.۰۰۰	۱.۰۸۵.۶۰۸.۰۰۰	-۰/۵
فصل بهداشت، درمان و تغذیه	۲.۰۹۵.۸۷۴.۲۷۹	۲.۷۵۱.۷۹۶.۲۳۰	۵.۷۶۸.۵۱۸.۰۰۰	۶.۸۵۹.۰۳۰.۰۰۰	۱۸/۹
فصل تأمین اجتماعی و بهزیستی	۷.۳۸۰.۲۳۳.۶۲۷	۹.۶۳۷.۷۹۳.۱۱۴	۱۱.۶۲۸.۳۹۰.۵۵۲	۱۵.۴۸۱.۲۳۳.۳۳۰	۳۲/۹
فصل تربیت بدنی و امور جوانان	۲.۰۱۱.۲۲۲.۶۱۸	۵۱۳.۹۸۳.۶۶۳	۵۲۷.۲۹۳.۰۰۰	۶۵۳.۷۳۹.۰۰۰	۱۹/۲
فصل عمران شهرها	۶۹۰.۷۹۰.۲۴۳	۹۰۴.۸۳۳.۸۳۹	۶۰۴.۱۸۶.۰۰۰	۵۹۸.۹۶۱.۰۰۰	-۰/۹
فصل عمران و نوسازی روستاها	۱.۳۲۱.۱۳۶.۰۰۳	۱.۳۹۰.۷۷۲.۹۸۱	۱.۴۲۵.۸۳۹.۱۰۰	۱.۱۹۷.۱۲۳.۰۰۰	-۲/۳
فصل تأمین مسکن	۲۸۳.۹۸۸.۷۹۱	۲۶۶.۲۴۱.۷۴۲	۶۵۵.۵۹۸.۱۰۰	۶۱۱.۷۹۳.۰۰۰	-۶/۷
فصل حفاظت محیط زیست	۷۵.۵۴۸.۶۸۷	۸۷.۲۷۲.۰۴۶	۱۲۶.۷۰۵.۰۰۰	۹۵.۲۲۳.۰۰۰	-۲۴/۸
فصل عملیات استاندارد و توسعه اجتماعی	۱۷۰.۷۰۳.۰۹۵	۲۱۵.۵۹۲.۷۸۸	۲۲۰.۱۰۰.۰۰۰	۱۹۵.۲۷۳.۰۰۰	-۱۱/۲
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای	۱.۰۸۶.۷۷۰	۷۸۷.۲۵۴.۱۹۵	۹۲۵.۳۵۲.۰۰۰	۱.۲۴۰.۵۹۸.۰۰	۳۴/۱
فصل آموزش عالی	۲.۰۹۲.۸۲۷.۲۶۰	۲.۴۷۵.۸۷۲.۲۲۶	۲.۸۴۳.۹۲۲.۹۰۰	۲.۸۵۵.۸۶۵.۵۰	۱/۲
فصل تحقیقات	۶۹۳.۳۴۵.۳۴۸	۸۱۳.۶۲۸.۰۶۱	۱.۱۲۸.۵۷۶.۹۵۸	۱.۴۱۶.۲۵۶.۵۰	۲۳/۳

جدول ۵- هزینه‌های فصول امور اقتصادی در سال‌های ۱۳۷۲-۱۳۷۸

(میلیار ریال)

نام فصول هزینه	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸
	پرداختی	پرداختی	مصوب	برآورد
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۱,۳۵۶,۶۷۸,۲۳۱	۱,۵۸۶,۲۵۵,۵۵۴	۱,۷۵۹,۲۸۶,۹۰۰	۱,۷۸۵,۲۲۹,۸۰۰
فصل منابع آب	۲,۰۲۵,۸۱۲,۳۳۶	۱,۸۶۳,۷۲۶,۵۲۴	۲,۲۲۴,۶۵۷,۵۰۰	۱,۸۲۱,۲۶۱,۶۰۰
فصل برق	۱,۰۵۱,۵۶۶,۸۳۲	۱,۲۹۸,۲۲۹,۹۱۲	۳,۲۶۵,۶۶۵,۹۰۶	۳,۸۷۳,۲۶۶,۸۰۰
فصل صنایع	۴۰۱,۳۹۲,۱۳۳	۲۲۱,۷۲۶,۲۳۰	۳۲۲,۲۳۲	۲۲۴,۵۵۰,۱۷۰
فصل نفت	۲,۸۲۱,۷۸۱,۹۳۸	۳,۷۸۶,۲۰۷,۸۸۴	۲,۲۸۴,۵۰۰,۰۰۰	۲,۴۲۶,۶۹۶
فصل گاز	۸۸۲,۳۹۲,۴۰۰	۹۳۸,۷۷۹,۸۲۰	۱,۷۶۵,۲۰۰,۰۰۰	۱,۹۹۹,۶۸۰,۰۰۰
فصل معادن	۱۷۳,۵۳۲,۲۸۹	۱۸۹,۲۰۷,۵۵۹	۲۵۸,۰۹۹,۰۰۰	۱۸۳,۸۹۷,۱۰۰
فصل بازرگانی	۲۲۷,۲۶۳,۶۷۸	۲۶۹,۳۹۶,۳۶۷	۳۲۸,۷۵۸,۰۰۰	۲۶۶,۸۵۲,۶۰۰
فصل راه و ترابری	۲,۵۶۱,۳۱۵,۰۸۵	۲,۶۶۳,۶۰۴,۸۵۰	۳,۲۶۲,۵۸۶,۸۰۰	۳,۰۷۶,۸۰۶,۸۰۰
فصل پست و مخابرات	۳۱۴,۱۲۴,۰۱۵	۴۲۳,۱۱۳,۸۷۵	۸۷۸,۸۲۰,۰۰۰	۱,۲۱۵,۷۳۴,۰۰۰
فصل جهانگردی	۲۷۳,۰۰۹,۵۳۸	۳۶۱,۰۴۶,۳۸۹	۳۲۲,۰۹۹,۵۰۰	۲۴۰,۳۶۵,۰۰۰

مطابقت دارد.^۱ همان‌طور که جدول شماره ۲ نشان می‌دهد رشد هزینه‌های جاری و عمرانی در بخش امور عمومی ۱۳/۳ درصد می‌باشد که با متوسط رشد منظور شده در برنامه دوم توسعه که ۱۱/۵۸ می‌باشد مطابقت دارد. در این بخش همان‌طور که در جدول شماره ۳ آورده شده است به فصول «حفظ نظم و امنیت داخلی کشور»، «اداره امور نیروی کار» و «ساختمان و تأسیسات دولتی» توجه بیشتری شده است. رشد امور دفاع ملی در حدود برنامه و رشد بخش امور اجتماعی، حدود ۲۰ درصد می‌باشد (جدول شماره ۲). در این بخش رشد فصلی «تأمین اجتماعی و بهداشتی» ۳۲/۹ درصد، «حفاظت محیط زیست» ۲۴/۸ درصد، «آموزش فنی و حرفه‌ای» ۳۴/۱ درصد و «تحقیقات» ۲۳/۳ درصد می‌باشد؛ (جدول شماره ۴).

متوسط رشد بخش «امور اقتصادی» در برنامه دوم توسعه ۱۵/۲۹ درصد می‌باشد. در صورتی که براساس جدول شماره ۲ رشد این بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸، ۳/۴ درصد منظور شده که خیلی کمتر از رشد متوسط برنامه به شرح فوق می‌باشد. در این بخش فصول منابع آب، صنایع، معادن، بازرگانی و راه و ترابری (به شرح جدول شماره ۵) به فصول برق، پست و مخابرات و جهانگردی اضافه شده است که با توجه به رشد زیاد برق و پست و مخابرات در طول برنامه دوم توسعه (به شرح جدول شماره ۵) قابل بررسی و تعمق است.

□ □ □

۱. گویا این که در عمل پرداخت‌های جاری و عمرانی دولت در سال ۱۳۷۷ کاهش چشمگیری داشته است. برای مثال تغییر پرداخت‌های جاری دولت در سه ماهه اول سال ۱۳۷۷ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۱/۱ درصد و تغییر پرداخت‌های عمرانی دولت در سه ماهه اول سال ۱۳۷۷ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۵۸/۵ درصد بوده است.